

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok --- 4 koruny — hal.
 Na pol roka --- 2 " — "
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
 sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Francúzske udalosti.

Milý čitateľu! Či nelejú oči tvoje trpké slzy, či je nie srdce tvoje bolesťou preplnené, keď pomyslíš, jak prenasledujú a vyhánajú vo Francúzsku mníšky a reholníkov preto, lebo nechcú sa podrobyť zákonu, ktorí slobodno-murárska vláda na nich silí, ktorý zákon protiví sa kresťanským zásadám a uráža osobnú slobodu človeka, na otroka ho obráti, a nútiť chce, aby klaňal sa bezbožnej vláde?!

Tisíce bohobožných mníšiek a reholníkov, ktorí si za cieľ života výučbu mládeže, hlásanie Božieho slova, a šírenie čistých mravov vyvolili, teraz jak zločincov s násilím vyhánajú von z krajiny, a školy jejich, v ktorých kríž a sväté obrazy zdobili steny, a v ktorých duch katolícky panoval, zatvárajú s pomocou žandárov a policajtov, aby na miesto týchto neznabožské a slobodnomurárske školy vybudovaly. Na stá tisíce katolíckych detí prinútiť tito Belzebubovia k pohanstvu. Na stá tisíce pobožných a verných ka-

Čikóši na dolňozemskej pustatine.

tolických rodičov prisilia k tomu, aby vrahmi sa stali vlastných dietok svojich, lebo oproti presvedčeniu do pohanských škôl musia ich dať.

Oh smutná, presmutná udalosť! Človeku srdce má sa puknúť od žiaľu, že v čisto katolíckom štáte, v ktorom dva raz toľko obyvateľov je ako v Uhorsku, dakolko tyranov bezbožných, ktorí vládu do rúk dostali, takéto ukrutné veci môže robiť.

Francúzsky národ za vzdelaný, za zdvorilý a za pobožný bol vyhlásený; a hľa, na toľko slabí sú tu katolíci — vlastne ohromná väčšina národa, — že prepustili vládu do rúk ľuďom, ktorí Boha neznajú, kresťanské mravy vykorení chcú, a zúria oproti pokojným a bezzbranným ľuďom a to preto, lebo nechcú sa podrobiť zákonom, ktoré hnusia sa vzdelanému a čistého svedomia človekovi.

Jak veľkú haňbu doniesli podliaci na oslávený národ francúzsky! Tu hľa vidieť cieľ slobodných murárov v celej ukrutnosti. Takto chcú udržať banditi štát! Francúzsko nemá takého panovníka ako my, ktorý trón dedí a korunovaný je; ale volí na istý čas prezesa, t. j. hlavu republiky. Má ministerium a má aj snem, len že, žiaľ Bohu, väčšina ablegátov a ministri do jedného, slobodní murári sú. Tito to hlásajú, že katolícka viera nepriateľom je republiky. Že keby katolíci dostali do rúk vladárenie, vypukla by revolúcia, národ — súc na dve stránky podelený — sám oproti sebe by zbroj chytil ako to za času I. Napoleona bolo. A ponevác väčšina národa verná je viere katolíckej, znovu kráľovstvo by uviedli v krajinu, a tak koniec by bolo Francúzsku. Pre túto príčinu je zapotreby pohanskú výučbu a výchovu uviesť v školách. Preto je zapotreby prenasledovať katolíkov, rúcať školy a kostoly jejích, a vyháňať mníšky a reholníkov.

Z tohoto dá sa súdiť, že na akom slabom základe stojí republika, keď len s vykoreným náboženstvom a katolíckymi mravami dá sa udržať. Ale nie dlho, lebo národ cíti, že do rúk banditov prišiel. Postaví sa oproti nim, a nezvífazi-li ináč, nuž založí monarchiu pod panovaním korunovaného kráľa. Budúcnosť toto sľubuje.

My nad francúzskymi ukrutnými udalosťami rozhorčení sme. Voláme k Bohu o pomoc. Veríme, že Všemohúci svojich verných neopustí a pokorí besných nepriateľov. V tábore slobodných

murárov, židov, kalvínov a socialistov, ktorí tiež nepotrebujú náboženstvo a čisté mravy, veľká radosť panuje. Ako by aj nie! Však znevážif, obražaf katolíkov, vysmievať jejích obrady, napádať a podozrievať našich kňazov od Pápeža až do najmenšieho klerika, obľúbeným predmetom je pre ukrutníkov. Oh, aká blaženosť by naplňovala srdcia jejích, jaké obety by zapálili Belzebubovi, keby povstali panovníci z bandy jejích, ktorý by mučili, pálili a vraždili katolíkov ako to volakedy cisár Nero a iní šialenci robili! Vykoreniť katolíkov je cieľom týchto divochov, lebo zásady svätej viery našej ich hatia, aby národy v putách a v otroctve držať mohli.

Že vo Francúzsku opovážili sa podkopať základ katolicizmu, tomu sami katolíci sú vina. Nie sú zriadení. V parlamente nemajú stranu, ktorá vzmužile by bránila náboženstvo a záujmy národa, a odbíjala by nápady bezbožníkov. Aj kňazstvo nekonalo povinnosť, žeby väčšinu národa v jednote bolo držalo, ba naopak, slúžilo vláde, tak, ako aj u nás nie tomu tak dávno. Ver v Nemecku to ináč šlo. Bismarck to isté začal, čo teraz francúzsky ministerpresident, lenže prenasledovanie katolíkov k tomu ich povzbudilo, aby spojili sily, a protivili sa násilenstvu. Aj zvíťazili. Bismarck, hoc bol hlaváň ukrutný, poddať sa musel. Katolíci na nohy sa postavili, a teraz pokoj požívajú, a v snemovni mocnú stranu majú — takzvaný centrum — bez nej vláda nič neprevedie.

Teda ľahkomyselnosť a ľahostajnosť francúzskych katolíkov zapríčinilo tú smutnú dobu, ktorá v ríši tejto nastala. Doista, aj tu prebudia sa katolíci. Vidno je to z toho, že mnohé kláštory protivia sa neludskému zákonu. Obyvatelia protivia sa žandárom, a policajtom, ba mnohí svetskí bránia kláštory. Aj ľud sa pohol. Tito aj život obeťujú za vieru a za spásu dietok svojich. Dôverujeme v Bohu, že im pomôže a ich k víťazstvu privedie. Slobodnomurárska francúzska vláda pokoj dá mníškam a reholníkom, a šetriť bude rodičovské právo, ktoré sám Boh uridil. Školy a výchova mládeže aj napozatým v rukách duchovných ľudí zostane, ako to katolícki rodičia žiadajú. To ani od tých bezcitlivých pohanov nevystane, aby nevinné deti, mníšky a matky, ktoré za katolicizmus zaujali sa, strielať dali. Jak neodstúpia od pekelného úmyslu, jak národ rozhorčovať budú, odbije poslednia hodina respu-

bliky, a na jej zrúcaninách hrdo vypýnať sa bude kráľovstvo, ktoré väčšia vrstva národa žiada. Vďaka keby Francúzsko nemalo po boku tak silného spojenca ako je Russia, tak rozpadne sa a stane sa korýsfou nepriateľom. Dobré to vedia pekelníci, ktorí boj oproti katolíkom započali.

Čo-že my, uhorskí katolíci povieme na hore spomenuté smutné udalosti? Neprivlastňujeme im nič vážneho? Netýkajú sa ony srdca nášeho? Pochybujeme snáď, že časom aj na nás by mohol prísť takýto nákazlivý príval? Nič, ozaj nič podozrivého nezbadáť u nás?

Ba ovšem!

Buďme na všetko zlé prichystaní.

Jak čítate židovské, kalvinské a slobodnomurárske noviny, presvedčiť ste sa mohli, že sberbe tejto veľkú radosť zas pôsobily francúzske udalosti. Oslavujú republiku, že tak prísne zakročila oproti reholníkom a mníškam, ktoré vraj v školách svojich nepriateľov štátu vychovávajú. Ba Kossuthová stránka telegraficky pozdravila francúzskeho ministerpresidenta, že prevedie zákon, ktorý posiaľ nik neopovážal sa do života uviesť.

Teda vidíme, že aj u nás je hodný počet slobodných murárov a neznejbohov, ktorí číhajú na nás, jak dravá zver na korisť.

Bdime! Chystajme sa k boju! Bráňme vieru a ústavu naše všetci koľko nás je! Najmä ale dôverujeme v strane našej kresťanskej, a hladíme ju čím lepšie posilníť, lebo len ona nás obráni oproti lúpežníkom, vrahom a neznejbohom. *Záhorský.*

POLITICKÉ CHÝRY.

«Kresťanský ľudový sväzok.»

Myšlienka o sväzku tomto, ktorú nastolil pán Rakovszky vo svojom znamenitom článku (článok ten podali sme v slovenskom preklade v min. č.), vzbudila po celej krajine živú ozvenu. Všetky kresťanské noviny s nadšením píšú o tom. A je to aj pochopiteľné. Lebo je pravda, že občania tí, ktorí hlasujú proti liberálno-pánskej stránke, bývajú väčšmi prenasledovaní ako verejní zloději. Liberálny zemepán, úradník jeho, slúžny, notár, žid a každý liberálny trochár usiluje vypomstiť sa na

Iudákovi a to s tou najbezočatejšou zlomyseľnosťou. Na pr. taký Filberger v Nitriansku. A nedbajú títo Iudia, keď sa im aj kedy-tedy posmechu a hanby dostane. Pán Filberger začal si vypisovať baňskobistrickej kancelárii biskupskej a udával hneď toho, hneď iného kňaza alebo učiteľa, že je vraj burič, korteš, pánslav atď. Keď ale zadržané následkom toho vyšetrovania nedokázali nič z tých Filbergerských obžalob, nuž dali potom z biskupskej kancelárii vedieť pánu Filbergerovi, že aby ráčil odteraz hubu držať.

Taký zlomyseľný liberál cíti pekelnú radosť, keď sa mu daktorý Iudák ponosuje. Bolo by jeho úradnou povinnosťou každému občanovi — tedy aj Iudákovi — byť k službám na obranu pravdy a práva; ale Iudákovi sa to odpovedá len takto: «Však ste boli Iudák, hybajte za Ernsztom, za Rakovszkym, nech vám tí pomôžu.» A pri takýchto bezočatých odpovediach ešte sa škodoradostne uškľabí, svoju liberálnu tvár zpotvorí tak, že poctivý kresťan prichádza pri tom do pokúšenia a obzerá sa, či nemá ozaj taký liberálsko zlostný koňský kopytá a rožky.

Je to už samo v sebe strašné, že v ústavnej krajine treba hľadať spôsoby na obranu práv proti tým, ktorých povinnosťou bolo by práve vysluhovať pravdu a chrániť práva daňujúcich občanov. Je to vlastne hanba na naše vrchnosti. Sme v takom položení, ako ovocná záhrada, ktorej strážnik verejne púšťa kmínov do záhrady na ovocie a sám najväčšmi kmáše ovocie a pustoší stromovinu. Aj naši liberálni záhradníci miesto toho, že by bránili občanov proti násilnosti a krivdám, oni ešte aj sami — a to najväčšmi — sužujú ľudí nevinných, a ešte aj zuby škodoradostne vycerujú.

A tak sa to robí po celej temer krajine.

Ký div, že všetko túžobne očakáva utvorenie toho sväzku kresťanského?

Nám ale s jednej vážnej strany hovorili, že nedôverujú v tom príliš, asíce jedine len preto, lebo ten náš ľud je chudiatko na toľko obťažovaný strašnými výdavkami a poplatkami, že jemu aj tú korunu príjde ťažko obetovať. A je to veru pravda, že naša trieda roľnícka a remeselnícka musí dlho a dlho kumštovať nad každým krajiarom, ako by bolo možné ho nevydať. Ale keď si pomyslí, že tá jedna koruna aj po desiatych rokoch nasbiera sa iba na 5 zlatých, nuž musím povedať predsa, že by to ani pre toho najchudobnejšieho nebola vlastne žiadna obeť. Lebo ukážte mi človeka, ktorý by bol si istý, že za desať rokov nebude platiť snáď aj desaťkrát 5 zl. ako všeliaké pokuty. Lebo zlomyseľníci sú vstave pokutovať ťa dľa pravdy ale aj proti pravde za všetko: za hnojávku, za lichvu, za psa, za muziku, za remeslo, za priekupectvo, za koleru, za suchotu, za učňa, za studňu, za kašel, za veselosť, za žiaľ, za pohrab i za smrť. Pokutujú ťa škodoradostne, bo vedia, že nevieš alebo neopovážiš sa apelovať. Ináč by bolo ale, keby sme sa všetci spojili oblamovať rožky tým neludským bašom. Preto opakujeme a storaz hlásat neprestaneme:

Zariadme si kresťanský ľudový sväzok!

S našej strany úpenlive prosíme zvlášť velebné du-

chovenstvo, aby všetko možné urobili v záujme toho sväzku. Kde jesto kruh čitací, abo spolok potravný ači úverkový, treba tam naliehať, aby všetci členovia pripojili sa k tomuto sväzku. Keby tie korunky sám taký spolok potravný platil za členov, to by členovia ani nepocítili.

Proti našim oknárom.

Keď kortešovali liberáli v Žabokrekách proti nášmu dr. Majorovi, vtedy sám pán kandidát Alex. Rudnay — ako to liberálne slov. noviny boly písaly — vychvaľoval sa, aký je on Slovák, ba že aj tú kojnú (dojku) mal Slovenku. Nášho dr. Majora ale neprestávali napádať preto, že nezná slovenský akožto rodený Maďar.

Toto bolo nám treba spomenúť teraz z príležitosti tej, keď tiež jeden Rudnay, brat to bývalého kandidáta v Žabokrekách, asíce pán Béla Rudnay hlavný kapitán sídelného mesta Budapešti ráčil sa vyznačiť proti chudiatkam pešťanským slovenským oblokárom. Týchto je totiž v Pešti veľa. Denne aj piati-šiesti vykrikujú vo dvoroch väčších domov svoje: «ablákot esinaný, ablakoóót!» Teraz chudáci už mlčia, lebo pán hlavný kapitán (snáď k vôli židovským obchodníkom so sklom) vydal nariadenie, že ponevác slovenskí oblokári nemajú «iparigazolvaný» aby ich teda policajti pochytali a im všetko sklo odobrali. Tak sa aj stalo.

Tí naši oblokári sú tu zväčša nepnoletí chasníci, nuž nevedeli sa ako brániť. Ale na šťastie dozvedel sa o tom náš dr. Major a hybaj, hneď pospiechal k ministrovi a neodstúpil, zakiaľ minister nevydal rozkaz hlavnému kapitánovi, aby prepustil úbohých oblokárikov a im všetko shabané sklo vydal. Na hlavnom kapitanáte ale tuším nechceli tomu porozumeť, preto zopakoval minister svoj rozkaz a naložil prísno, aby bez meškania hneď vydali oblokárom slovenským všetko sklo. Naši oblokári teda nech sa na toto odvolávajú.

Naučenie z celého je ale to, že darmo liberálne noviny vychvaľujú nám kadeakých «Slovákov»! Nám je storaz milší čestný náš brat Maďar, keď sa k nám kresťanskou láskou vinie, ako taký liberálny «rodák» a «krajčan», ktorý ešte aj tomu úbohému oblokárovi by nedbal z úst chleba vytrhnúť. Veď shabať takému chudákovi tú krošnu so sklom, či to nenie práve toľko, ako sobrať žobrákovi kapsu žobrácku?

Čo sa robí v Nitriansku?

Liberálni hrdinovia chcú sa silou mocou stať potupou celého Uhorska, aby každý plul na nich a ich preklinal ako pliahu egyptskú. V «Nyitramegyei Szemle» čítame, ako uhodnoverňujúci výbor stoličný odmrštil reklamácie tých voličov, ktorí boli vynechaní z menoslovu. Týchto povynechávali popisujúce kommissie preto, že vraj patriční «nie sú štátnymi občanmi». — Keď proti tomuto appellovalo sa na uhodnoverňujúci výbor stoličný, tento potvrdil výrok popisujúcej kommissie, ale výrok svoj tak nejasne vystavil, že tomu nikto nevyrozumie. Alebo nevedeli ti páni, ktorí písali, maďarský alebo robili si len sprosté žarty ako nezralí chlapčiská,

bo vzdelanec nemôže vážne napísať také dačo čo nemá žiadného smyslu, súc v tom iba slová bez významu pokladené jedno vedľa druhého. Netrpí pochybnosti, že kráľ. Kúria ten nesmyselný výrok **istotne** zruší pri podaných appelláciach na základe §. 19-ho, zák. L. z roku 1879, kde sa určite tvrdí že: «Dotiaľ, kým nedokázalo sa na nich cudzoštátovo občianstvo, majú sa za uhorských štátnych občanov považovať: 1. tí, ktorí na území uhorskej koruny sa narodili.»

Teda zákon je len jasný. Páni nitrianskí hrdinovia len vtedy by boli mali právo vynechať dakoho z menoslovu voličov z príčiny, že je nie štátnym občanom, keby boli vedeli dokázať, že patričný je skutočne cudzoštátovým občanom. Lebo zákon zreteľne žiada: «Kým nedokázalo sa na nich cudzoštátovo občianstvo, majú sa za uhorských štátnych občanov považovať.»

Kúria tedy ten nesmyselný výrok nitrianskych hrdinov liberálnych iste napravi — ale či je na tom už dosť? Nuž či to bude tak na veki trvať, že nižšie vrchnosti opovažujú sa prekrucovať zreteľne znejúce zákony predpokládajúc, že urazené stránky nebudú sa chcieť mrzačiť s appelláciou, a keď aj áno, že v najhoršom páde jejich nepravý výrok zruší vrchnosť vyššia, zato ale im nestane sa nič? Takto to trvať na veki nesmie; to ľud také komédie nevydrží! Treba sa postarať, aby ten, kto také chyby stvára a obťažuje občanov, bol **náležite potrestaný**. Však je na to, aby on znal zákony; obecnstvo je nie povinné ho vyučovať zákonom.

Hľa zase dôkaz, že veru treba nám toho kresťanského ľudového sväzku a to čím skorej!

Odhalenie sociáldemokrati.

Krádež vo «Všeobecnej Pomocnej Delníckej Pomocnici.»

Franc Ludvigh, pokladník, vyšmenovanej pomocnice sa zastrelil. Do tej pomocnice zapísaných je 80-tisíc členov, samých to robotníkov chudobných.

Na čele tohoto peňazného ústavu stáli a stoja samhubatí sociáldemokrati, [tí proroci chudobných robotníkov, ktorým nejeden aj z radu našich zavedených slovenských robotníkov slepo veril.

Teraz ale vyšlo na javo, že tí veľkohubatí «vodcovia» robotníkov za dlhé roky nehanebne dešmovali pokladnicu tú, a hýrili po veľkopánsky z krvopotných mozolov svojich úbohých, často hladujúcich «elvtáršov».

Akonáhle zastrelil sa nešťastný pokladník, hneď uskočil aj hlavný účtovník a bolo treba zaviesť vyšetrovanie. Ministerstvo síce už pred mesiacmi zaviedlo revídivanie tej pokladnice, ale zakiaľ bolo možné zakrývať neriady, nuž zakrývalo sa to; teraz ale vychádza jedno za druhým na javo že 1. Franc Ludvigh len v tento posledný rok *zpreneveril 9564 korún*. 2. V pokladnici našli ani krajciara hotovosti, lež boly tam len cedulky, kúsky papiera, na ktorých naznačené boly summy, ktoré si páni direktori a hlavní majstri mne nič tebe nič bez dovolenia vopred vyberali. Od 16 rokov nebol pri účtoch vykázani zisk a ztrata, následkom čoho treba bude vyšetrovať všetky listiny, účty a knihy od 16 minulých rokov.

A tak je nádej, že všetkých zpreneverených peňazí bude snáď aj do 100.000 korún.

Ludvigh zanechal po sebe list, v ktorom obviňuje spoločníkov svojich, že mu oni boli na príčine, keď že im nevedel dať dosť peňazí. Tito spoločníci jeho ale tešia sa, bo teraz všetka vina môže sa zvaliť na nebohého, ktorý sa brániť už nemôže. Ludvigh mal 3000 zl. dôchodku u pokladnici, ale že bol socialdemokrat, nuž nestačilo mu to. Kedysi vláčil len balíky pri železničiach, potom ostal pri tej pokladnici diurnistom, ale ponač dobre vedel spoluhrať s «vodcami» socialdemokrátov, tito si ho zvolili za pokladníka, dľa toho prislovia, že «ruka ruku myje».

My sa len čudujeme tomu, že aj naši slovenskí robotníci dali sa svádzať takými «vodcami» a to ešte k tomu z rodu izraelského. Dali sa klamať, i nezbadali, že tí vodcovia mnoho tárajú síce pravdivého, ale tiež mnoho primiešajú k tomu zbytočného a nespravdivého. Lebo n. pr. pravda je, čo socialisti hlásajú, že chudoba je nevolná, potlačovaná, sdieraná a klamaná, že treba jej svobody a osvety; ale je nie pravda to, že preto treba vieru a Boha a kňazstvo napádať a židov šetriť.

Ostatne, o pánoch socialistoch ešte veľa zvláštneho napíšeme.

Proti vystahovalectvu.

Jedno za druhým vydržiavajú sa na rozličných miestach veľshromaždenia, aby zúčastnili sa príčiny vystahovalectva.

10-ho tohoto mesiaca vydržiavali podobný sjazd aj v Temešváre. I na tomto kongresse odznely výborné reči a návrhy so strany vodcov.

Ako pozoruhodnú zvláštnosť pripomenieme, že na tomto shromaždení súčasnilo sa aj 300 nemeckých sedliakov, všetko to členov takzvaného «bauervereinu» čili sedliackého spolku. — Keď páni odrečnili svoje, vtedy držali osobitnú poradu tito sedliaci pod predsedníctvom ablegáta svojho Wittmana (liberála), asice rečnili všetci rečníci po nemecký, bo prítomní sedliaci si to veľkým hrdom žiadali. Rečnili i viacerí nemecký sedliaci. Medzi iným prijali rezolúciu, že žiadať budú, aby v štátnych školách tamojších *naukosdelnou rečou bola reč nemecká*.

My nechceme všetky požiadavky nemeckých týchto sedliakov ani odsúdiť ani schvalovať, bo správu svoju prevzali sme z posledného č. «Magyar Szóva», tedy nie sme ani oprávnení o tom súdiť. Ale vo všeobecnosti toľko predsa musíme povedať, že na každom tom shromaždení mali by byť prítomní aj sedliaci, veď sa tu o *sedliakoch* a nie o pánoch jedná, a to na čo si sedliaci najviac sťažujú, malo by sa v prvom rade do ohľadu brať.

Poľnohospodárske museum, ktoré nachodí sa v Budapešti na kerepeši-út č. 72., odporúčame obecnstvu k návšteve, keď pri dajakej príležitosti príde do Budapešti. Tu sú vystavené rôzne plodiny a náradie hospodárske a neplatí sa žiadne vstupné.

Liberálne kopovy.

V okolí.....-skom v každú jaseň vydržiavajú officieri vojenský hon na jeleňa, jako to na tom okolí hovoria, že «hecujú.» K tomu cieľu držia tých jeleňov už dlhší čas na jednom ohradenom mieste a krmia ich; a keď príjde čas hecovania, vezmú jedného do takeho zakrytého voza a vezú do poľa. Tam ho pustia, a tí officieri ho potom na koňoch naháňajú. Majú ešte k tomu cieľu vyučených psov, kopovov. Týchto, keď už jeleňa pustili, o niekoľko minút privedú na to miesto, kde jeleňa pustili, jako náhle psi stopu jeleniu začujú, začnú náramne utekať, a utekajú po drahe jeleňa a officieri za nimi a hľadajú jeleňa, lebo ho už ani nevidia.

Keď si na toto myslím, príjde mi na um, že aj medzi ľuďmi sa najdú takí, ktorí časom zažiadať si hrať sa na hecovanie a na kopovov. V.....-skom okolí ku pr. deti to robievajú po uliciach a robia krik. Ale aj dospelí ľudia to robievajú, len-že nie v.....-skom okolí, ale vôbec všade. A rozumie sa, že vtedy nie opravdivého jeleňa naháňajú, ale vyberú si k tomu cieľu tiež človeka. Takto sa ihrávajú u nás ku pr. liberáli. Tí nižší, t. j. z tej nižšej triedy sú *kopovy*, a tí vyšší *officieri*. Za jeleňa si vyberú rozumie sa jedného z ľudákov, ktorého by chceli prehnaf. Keď ten ľudák-jeleň uteká od nich, nechce dľa jejích vôle tancovať, opovážil sa niekedy pravdu vyrieť, tu pustia sa za ním kopovy, a jako ho začujú, začnú vrešťať, a dajú to officierom na známosť, že už mu prišli na stopu. A potom beda mu... Poviem príklad:

Keďby ku pr. taký kat. učiteľ opovážil sa byť ľudákom a jako taký svoje presvedčenie dal by aj na javo, a dľa svojho presvedčenia hlasoval by včas voľby na ľudového kandidáta, hneď by ho zavoňali liberálny kopovi a hof-hof... dali by naznámnosť svojím officierom, a mal by sa potom úbohý učiteľik hej že! Nariadená by bola proti nemu inkvizícia, že tak a tak, úrad svoj zle zastáva, že neučí (t. j. že na miesto učenia kortešuje), že je pánslav atď. a čo ja viem čo.

A keby tak na nešťastie nemal ešte učiteľský diplom? Hej! vtedy by sa len na ňom pásli.

A potom konečne ku pr. keby mu P. Boh už pomôhol ten diplom si zaopatriť, a išiel by sa s ním ku kráľovskému škôldozorcovi do stoličného mesta predstaviť, čo myslíte, jako by ho ten privítal? Asi takto: «No dobre, ale si zapamätajte, že aj pri tom diplome môžete mať ešte neprijemnosti, jestli-že budete kortešovať (rozumie sa na ľudáka), lebo učiteľ má miesto vo škole učiť a nie kortešovať! Rozumiete?»

Vezmime to naopak. Keď by bol ten učiteľ kortešoval na liberálnu, vtedy by sa mu nepohnul ani vlasok na hlavu. Vtedy je chváli hodný, dobrý vlastenec.

Nuž tak to máme. Čo na to poviete?

Vždycky Ludomil.

Prošba k vlct. čitateľom «Kresťana».

Toľko rázy obracia sa chudoba k dobrosrdečným kresťanom a čitateľom milého «Kresťana», že my, maločaušanskí obyvatelia so žalosťou myslíme, že prameň milodarov docela vyčerpaný jest, veď dobrodincom tiež len málo sa ujšlo z hmotných darov. Ale pri tom všetkom nádej skladáme vo Vás milé duše kresťanské, že vysluchnete poníženú prosbu našu a s ochotnosťou prispejete nám k pomoci s čím získate u Boha a u Matky Krista požehnanie a milosť, u nás však úctu a večitú pamiatku.

My maločaušania usniesli sme sa na tom, že k úcte preblahoslavenej Panny Márie kaplnku vystavíme, kde chválu budeme dávať Všemohúcemu za dobrodenie, Jeho sväté meno o pomoc volať, najmä ale Matke Kristovej obeť ukazovať skrze modlenie svätého Ruženca. Ale aby sme úmysel náš, ktorý doista Bohu milý je, uskutočnili, k tomu aj málo nás je, ba aj nadmierou chudobní sme. Preto obraciame sa k Vám milé duše kresťanské, ktoré to málo, čo od Boha máte, toľko rázy podelili ste medzi tých, ktorí k Vám o pomoc volali, buďte milosrdní a ráčte venovať na svätý cieľ almužnú, ktorá v podobe Božského požehnanja, skrze modlitby naše mnohonásobne Vám vynahradená bude. O vyslyšte poníženú prosbu našu! Doprajte nám tej radosti, aby obec naša zdobená bola s posvätným miestom, kde aj za Vaše dušné spasenie modliť sa budeme. Hoc aký malý dar tak prijmem, akožto znak braterskej lásky a úcty oproti Matke Božej. My ale z hlbiny srdca povieme: Pán Boh zaplať a požehnaj stonásobne.

Milodary ráčte na veľactenú Redakciu «Kresťana» zaslať.

V mene Boha

V Malej-Čauši, 1902. 12-ho augusta.

Ján Hanko, rychtár.

Michal Matjaško, podrychtár.

Jozef Uhljar, prisazný.

Niečo o Hore Levočskej.

Za povinnosť som si umienil niečo sdeliť slávnej Redakcii «Kresťana» o slávnosťach Hory tej Marianskej.

Ako známo cteným čitateľom, každý rok viac tisíc pútnikov prichádza na túto Horu Levočskú. Tak aj ja umienil som si, že budem putovať na toto posvätné miesto. Pýtal som si tedy p. volenie od môjho predstaveného dielne, aby ma prepustil na tri dni do Levoče na púť, kforé povolenie som si ale veľmi za neisté držal; no ale som ho predsa obdržal, čomu som sa ja velice tešil, že budem môcť aj ja účasť brať na týchto slávnosťach Hory Levočskej. Zanechal som tedy prácu, a nočnou dobou som putoval a zvedave

očakával to miesto pútnické, až konečne som sa i tam našiel.

Dňa 1-ho júla sme sa spovedali vo farskom kostole, a popoludní sme išli na Horu Levočskú. Keď som prišiel pred trón Matky Levočskej a pozrel na jej spanilú tvár, nuž zdalo sa mi, ako čo by som bol jej krásou omámený; ba nazdával som sa, že vidím pred sebou živú Matku Božiu. Jej krásne oči, ako čo by do nášho srdca hladely, a té rozpiate ruky, ako čo by nás všetkých privinúť k sebe chcely, a té krásne ústa, ako čo by v každom okamžení k nám otvoril a nás privítať chcely. Celý deň a celú noc ozývali sa krásne piesne Marianské, a za piesnami zas modlitby, v ktorých modlitbách tisíce ľudu neustávalo.

Ja som sa cítil tak spokojným, ako čo by som bol býval doma, že som aspoň raz môhol účasť brať a skrúšeným srdcom Matku Božskú pozdravovať pri týchto tak veľkých slávnosťach. Tiež som sa tomu tešil, keď som sa dostal medzi svojich roduverných Slovákov, s ktorými všade pospolu pozdravovali sme Matku Božskú.

Pri tomto tiež chcem sdeliť slávnej Redakcii a ct. čitateľom niečo o našej kokavskej farnosti.

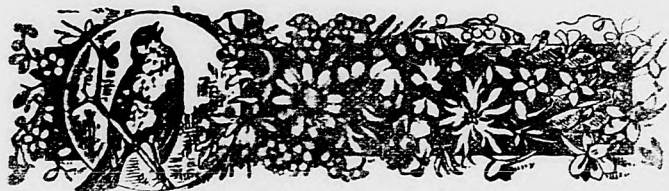
V našej [farnosti sme mali náš kostol pred piatimi rokmi dosť ošarpaný a opustený. Teraz ale poslal nám dobrotivý Pán Boh dobrého, horlivého a chváli hodného duchovného otca pána Jozefa Štubendek, ktorý tak neunavne pracoval, že medzi krátkym časom postavil nám do tohto nášho kostola veľký organ aj oltár s kaplnkou sochy Panny Marie a Srdce Pána Ježiša Krista. Potom tiež staral sa o nové lavice a sochu Svätej Anny s paňou Mariou; no pozdejšie i sochu Sv. Jozefa s Ježiškom v peknom slohu nám nadobudol. Začo buď Bohu chvála, že nám tak horlivého a tak neunavne pracovitého duchovného otca poslal, ktorý keď začne hlásať slová Božie na kazateľnici, nuž mnoho raz slzy ronit musíme nad tou jeho ostre vyjadrene kázňou.

V. F., úd cirkevnej stolice.

Sviatok sv. Štefana kráľa a štatne železnice.

Správa uh. kráľ. štátnych železníc oznamuje, že z príležitosti sviatku sv. Štefana kráľa na každej stanici štátnych železníc (vyjmúc susednej premávky a staníc pod štátnou správou stojacich vicinálnych železníc), jako i na uhorských stanicach košicko-oderbergskej železnice vydávať sa budú do Budapešti tūr a retúr karty zmiernenej ceny a síce jako na osobné, tak aj na rýchlovlak. Tieto

karty vydávať sa budú 16., 17., 18., 19., a 20. augusta, v posledný deň ale len na vlaky idúce do Budapešti v ráňajších hodinách. Karty platné sú za päť dní tak, že vymenenia karty rátajúce za prvý deň, zpiatočnú cestu nastúpiť treba v piaty deň pred polnocou; poznamenáva sa však, že zpiatočnú cestu z Budapešti prv nemožno nastúpiť, než 20. augusta popoludní; kto by prv odcestoval, toho túr a retúr karta ztratí platnosť. Cestu pretrhnúť ani do Budapešti ani z Budapešti idúc neslobodno. Pre deti osobitnej výhody není.

BESEDNICA.

Na 25ročné jubileum Jeho Svätosti Leva XIII.

Slnko rozsýpaj lúče ohnivejšie
 Na priestory zeme a všesveta,
 Mesiac tiež prepúšťaj svetlo jasnejšie
 Rovnajúce sa jasnotám leta;
 Kvetiny dýchajte vôňu mámvivú
 Po tých šírych okolia končínách,
 Potoky hrajte ozonu vábivú
 V úrodných a malebných dolinách;
 Príroda celá odej sa v sviatočný
 Háv skvostného, nezvyklého lesku,
 Aby si sa vynímala jak v nočný
 Čas kmyt oslepujúceho blesku
 Na tie hody, na ten sviatok svetový
 Rozlievajúci sa slávožiarou
 Tu v kresfiansko-katolíckom svedomí
 Obyčajou presvätou a starou!
 Veď máš čo svätíf, ach, veď máš čo sláviť,
 Pozdvihni sa z celej svojej sily
 A vychystaj sa dôstojne pozdraviť
 Toho, jemuž veky vence vily
 Ku dňu tomuto neobyčajnému
 V rozplesanom, svätom rozochvení,
 Na ňomž' vzdor sveta toho záhubnému
 Výru búra zlosti nič nemení. —
 Hľa! tu jasá sa to predpovedané
 «Lumen de coelo» v plnej lesklosti,
 Poskytujúce nám hodiny čakane
 Ešte v netušenej minulosti.
 Teraz sadá na svoj trón Lev Trinásty
 V srdca tľku svojho roztúženom,
 Plápolajúcom za nás a pri nás vždy
 Verne v čase blahom aj súženom. —
 Živo nám hlásajúce tú veľkú slávu.
 Dobrota Božia že popriala dnes

Dožiť Mu dvadsaťpäťročnú oslavu
 Pápežovania, — ten veľký ples. —
 Svätý Otče náš! ajhľa, Ty vrcholíš
 Na výši nám nízkym nedohľadnej,
 S než' korunovanú hlavu nekloníš
 Sveta prosbe či hrozbe nižiadnej!
 Ty si tá skala Kristom vyznačená,
 Skala trvania vekovečného,
 Pod ňouž' každá bude duša spasená
 Z milosrdenstva Nekonečného.
 Tys' to svetlo sveta, ktorú nás vodi
 V zemských tmách a mrákavách bezpečne,
 Aj v' vzteklom vln'bití na Tvojej lodi
 Nestíhne nikoho zhuba večne.
 Tys' Alpha-Omegy pečaf, hrud' Tvoja
 Nekaleného víchrámi zloby
 Každodennej je svätynou pokoja, —
 Ach, Teba anjelský venec zdobí! —
 My dvíhame palmu slávy vysoko
 V Jubileuma Tvojého žiary,
 Sypeme kvety vďačnosti široko
 Po celej až nedohľadnej diali.
 Slávospevy naše nech zaznievajú
 Dolami a horami temnými,
 Chváloreči naše nech zalievajú
 Kr. ky Tvoje ozonnú jemnými.
 Fakla zápalu nášého nech šľahá
 Až k výšinám rajskeho blankytu,
 Zkade Ti aj nám myhá ruža blaha
 Večného a nebies krásobytu. — —
 Námestníku Krista aj Ty lej na nás
 Vrucene roztúžených vždy po Tebe
 Prúdy Tvojho požehnania v každý čas,
 Požehnania, čo Ti dalo nebe. K.

Prekazený výlet Zaoska na socialistické shromáždenie.

(Dokončenie.)

— Pán veľkomožný! To som ja veru nevedel. Ja tam mám kamaráta, ktorý si už aj meno pomadarčil, aby mohol statočnejším človekom byť, nežli bol predtým — nuž a ten ma ako priateľa povolal. Že veľký páni kradnú a rabujú krajiny, to som vedel. Ku pr. pápeža tak obkradli, bohatí Angličani búrov lúpežia, a páni číhajú po cirkevných majetkoch, a keď čo ukradnú, povedia, že to anektovali, sekulazirovali — nuž to isté i kmíni robia, len-že na tých sa to povie, že to pokradli. A tu očúvam, že aj malí, chudobní ľudkovia sa už naučili od veľkých pánov také remeslo anektovania, aj na vieru šimfovania.

Chvála Bohu, že my Slováci sa ešte držíme sv. náboženstva a viery, že my ešte vo všetkom nechceme veľkých pánov nasledovať, že veríme na Boha a sa ho ešte bojíme, ináč by bolo veru beda mnohým pánom. My také májové shromáždenia neodržiavame, najviac, keď sa ktorú nedeľu pri flaške v krčme pobijeme, a na druhú nedeľu

sa zase pri flaške smeríme a udobríme. Ale že by sme už po pánsky nič neverili, to u nás Slovákov ešte není. A preto buď Bohu chváľa, že ma pán veľkomožný ráčili upovedomiť, už mám pokoj so socialistmi. My na cirkev ešte nehrešíme; čo kedy-tedy na pána farára poprflíme, poškamreme, keď musíme ísť zemiaky kopaf, alebo keď sa opijeme, nuž on chudačisko nám to odpustí, najviac keď povie: však si to Pán Ježiš zamerkoval, prinde ta zato vyekzamenovať!

Veru, pán veľkomožný, majú celkom úplnú pravdu. Vďaka nedávno som cestoval cez Žilinu a stavil som sa aj v kruhu katolíckom, kde práve jeden pán kaplán s vidieka prednášku držal o tých socialistoch — to mi až teraz na myseľ prišlo. Ja veru už nikde nejdem, idem sa k Matke božskej pomodliť radšej — podpíšem ten kontrakt u pána doktora na tie dusíko-kyslinové vápené kameňe a pôjdem pomocou božou nazpäť.

— Zaosku, keď som Vás už obrátil od socialistických žiadostí, zostanete dnes u mňa na obed; budem mať pánov aj z vašich strán tu, čo pre Vás zaiste milé bude.

Ten pán ma hneď ukladal na hodvábnú kanapu. Ja som sa zdráhal a mrzelo ma to, lebo som nie zvyklý na hodváboch vysedávať. Doma vždy sedím na holej lavici pri kachľoch alebo pod strechou na periacej stolici. — Obed mal som veru pánsky; taký som veru minulý deň v malom pekie na Párovciach nemal. Každý hosť mal na tanierku pozlátenú cedulu, na ktorej boli vytlačené jiedla francúzske so zlatými literami, aby každý vedel, čo bude jiesť, aby sa jedného nenadzgal a potom z lepšieho nemohol jiesť. Aby mi doma uverili, že som bol u pánov na obede, a nie u socialistov, som si tie jiedlá francúzske spísal. Prvá bola polievka, ako to všade býva a síce francúzska. «Potagge la kroá.» Takú ľúbia páni, ktorí na prsiach nosia retiazky s krížikom. Bola asetla t. j. pečienka: «Turul di alemnadé.» Pedintra som sa mlčky opýtal: čo je to? Povedal, že *jarabica* na spôsob francúzsky. To sa mi dľa mena nepozdávalo byť *jarabica* — lebo keď naši chlapci pána kastnároví vypúšťali šarkana, vždy kričali, že: Turul už letí! To mohol byť teda aj jastrab, alebo kršiak, lebo človek sa u pánov nevyzná, keď oni všeličo pojedia, nie len žabie labky so stehenkama, ale aj slimáky s rožkama.

Bol aj volský jazyk so mixedpiklesom t. j. všeliakými babraninami na kopu potrepanými. Jedno v tom malo takú chuť, ako keď bych bol surovú konopu žúval.

Boly aj cukrové veci; toho som sa netýkal, to zdúva a zapečie človeka, a ja vždy pri sebe nenosím karpátske pilulky z Malaciek.

Vína som nepil, a veru bolo francúzske: «Petit vín, Petit Bordeaux, Petit Bourgogne», teda trojaké. Ja len pálené pijem, až po čiernej káve som si zapil toho koňaku.

Ponúkli ma aj s neobyčajnou cigarou. Na bruchu mala pozlátený pásik a jeden koniec mala špicatý ako vretienko alebo špikadlo. Ja som takú cigaru ešte nevidel, a preto som naopak ten tenulinký špic zapaľoval, až ma upozornil jeden pán, bych sebe ten tenší vstrčil do úst.

Po obede bol takzvaný «cerkle» po slovensky «kolovrat», lebo domáci pán šiel do kola a vrátil sa zase nazpäť, odkiaľ sa pohol, a každého oslovil.

Mňa keď predstavil môj sused jednému pánovi a povedal, že ja som Zaosek, hneď sa ten pán odvrátil a povedal: «omittatis illum stupidum rustikum asinum», na čo sa všetci zasmiali a smial som sa aj ja, bár som tomu ani nerozumel, lebo my obecni ľudia, keď sa páni smejú, smejeme sa tiež — bár nevieme na čo. My si myslíme, že sa s tým pánom zavdáčime. Potom som sa až spýtal mojeho suseda, že čo to povedal ten pán, keď sa na to všetci smiali? Dostal som odpoveď, že to vás chválil, čo sa iným tiež páčilo. Ja som hneď trúfal, že Zaoska musia vychváliť, čo mi aj veru veľmi šmajchlovalo, lebo my sediaci, keď čo napíšeme, čakáme, by to aj páni obdivovali a sme aj pyšní na to. A keď nám to redakcia nevytlačila, hneď vypovedáme jej, aby si sama čítala noviny.

Iný pán zase mi položil ruku na pleco a hovorí:

— Teda to ste vy ten Zaosek, ktorý toľké darobnice a sprostosti vypisujete?

— Ja som ten!

— Nuž a nemôžete vy niečo múdrejšieho a vážnejšieho písať?

Pán veľkomožný! Ja to veru neviem ináč. Vďaka veľké noviny dosť vážnejšieho píšu ku pr. o tej «Adrie» bohatej, ktorá nechce krajinské danky platiť a vždy ju len krmia páni s mozolami chudobných odanených občanov. Potom veľmi vážne veci píšu aj o viedeňskom rajchsráte, ako si tam múdri páni jeden druhému nadávajú, ako sa bijú ako by tam kréma bola. A múdre veci tiež len veľké denniky píšu, ku pr. ako vraj jeden pán profesor, doktor na našej universite svojim žiakom múdre vypráva a ich múdre učí: «že viera a náboženstvo je len vraj ozvena a objavanie sprostosti a hlúposti, a obmedzenosti — a on sa bude vraj usilovať tým pánom žiakom také malichernosti ako sú ku pr. vlasť, národnosť a čnosť zo srdca vykorenit.» No, my keď by sme to v malých týždennikoch tak múdre písavali, bol by škrek po krajine, že sme vlastizradcovia, pánsľavi a rusi, — a krajinský fiškáli by nás za šticu fahali do kúteri. V jedných novinách veľkých a múdrych som čítal aj to, že kazateľ zo spovednice kázal proti osvete a slobode svedomia.

Vďaka ráčia vedieť, že nás dedinčanov len volami nazývajú a od vôle sa inšie nečaká, len mäso, bez ktorého ani tí najmúdrejší páni nemôžu byť. Ono sa assimiluje do ich krve a krv dáva život modzgom aj tým najmúdrejším. A keď takí hovádzim mäsom krmení a zassimilovaní páni čo múdreho povedia, ono to tiež mnoho ráz büftekcom, alebo natúršnielou t. j. hovädzinou je napáchnle.

Preto mnohí múdri ľudia len tak myslia, ku pr. že není Boha, ako aj ten do nich assimilovaný a na ich essenciu premenený vôl.

Toto uznal sám kráľ Nabuchonodozor, keď sa za vôle držal za sedem rokov. Koľko len vólov pojedia ľudia, nie len múdri páni ale aj učení! Novinkári tiež sú

nie vegetariáni, že by boli bez hovädziny — a len samú šósku, špinát, žihlavu mladú, a slivky tiež nemôžu na veky jesť.

Zaosek vymienku tiež nemôže robiť; aj on ľúbi büftek a držky.

Z trappistov a karmelitov robia páni posmech, že hovädzinu nejedia; ale veru tak ani nevyprávajú, ako tí mnohí, čo büftekú jedia. Ich myšlienky sú aj ľahšie aj skôr vyletia k Bohu ako tie natúršnicové, do ktorých pekeľná mucha chytro nanosí červíkov.

S tým sa cerkle čili kolovrat skončil. Som si ale zapamätal to staré prislovie, že s páni z jedného vahana čerešne jesť je nedobre, lebo tí potom do očí kôstky strieľajú. Ak ma aj ten pán tak po latinský vychvaľoval, ako ten druhý po slovenský, to mi zaisť nerobí gratuláciu! Kačke, ktorú páni tiež ľúba na pečienku, ide aj zaba na úžitok, ktorá z nej krká: «keď ste mi zjedli zardok, zjedzte mi v kačke aj predok».

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Jeho veličenstvo kráľ na polovke. Z Radmeru telegrafujú, že jeho veličenstvo kráľ so svojim sprievodom včera ráno došiel do Radmeru, kde za dva dni budú veľké dvorné polovky. V nedeľu panovník zúčastní sa na slávnosti usporiadanej z príležitosti 300ročnej posviacky tamojšieho farského chrámu.

Osobné. Dr. Karol Vildfeuer profesor na spišskom semeništi stal sa teraz hlavným direktorom ústredného kresťanského potravného spolku v Budapešti. On bol doteraz dušou spišsko-podhradského kresťanského spolku. Daj Bože, aby ten horlivý a najvyšš šikovný priateľ kresťanských spolkov na svojom novom a vážnom mieste dlhé roky čím zdarnejšie účinkovať mohol.

Divotvorný rabín a jeho spoločníci pred policiou. Hlavnomestská polícia z úradu zaviedla vyšetrovanie proti «divotvornému» rabínovi Heršovi Osiasovi Padvasovi, ktorý všeliakými čarami «liečil» ľudí a dal si za to dobre platiť klamúce taktó zväčš chudobných židov, ktorí slepo verili v moc haličského rabína. V záležitosti tejto

bolo pojednávanie pred kapitanátom VII. okresu, kde vypočutý bol Herš Osias Podvas. Udal, že je 50ročný rodom z Kolomey a haličský rabín; tajil, že by bol čarami a za peniaze liečil. Jeho traja bócheri ho len obsluhovali. Ľudia k nemu prichádzali len v rodinných záležitostiach o radu. Do pokladnic na jeho stole každý toľko hodil, koľko chcel a nikto nenútil jeho navštevovateľov, aby dávali peniaze. Jeho bócher Abrahám Orias Silberstein bránil sa tým, že on len viedol domácnosť rabínovu, za čo dostával 8—10 zl. týždenne. Že by rabín bol liečil alebo čaril, o tom nevie. Druhý bócher Volf Ochen hovoril, že on len obliekať zvyknul rabína, prijímať jeho hostov a ich žiadosti zapisoval na cedulky, ktoré potom odovzdával rabínovi. Tretí bócher Leib Ochen, syn predošlého, učí sa u rabína talmud a tvrdil, že on nemá nič do činenia s hosťami jeho. Advokát dr. Schwarz poznamenal, že rabín má 20.000 zlatých majetku a jak vrchnosť chce, tak hneď odcestuje domov. Rabínova 32ročná žena rodená Resel Neuhaus na predloženej otázke odpovedať nechcela a ani neodpovedala, čo jej muž tým vysvetlil, že jeho manželka je «svätá osoba», ktorá vraj nesmie hovoriť s «cudzincem». Na základe zápisnice kapitán Ludvik Tóth vyhlásil, že písma z úradu preloží ku trestnému okresnému súdu a ponevác klamári sú z Haliče, a ponevác odierali ľahkoverné obecenstvo, naložil, aby rabína a spoločníkov odvedli do šupárne. Rabína a jeho spoločníkov odvedli na strážnicu, aby ich odtiaľ vyviezli do šupárne. Kraj. vyslanec Morzányi bežal na hlavný kapitanát a tu podarilo sa mu u Jozefa Pekáryho, námestného hlavného kapitána vyprostredkovať, že tento zrušil uzavretie kapitána VII. okresu, ale prísne naložil, aby rabín a jeho spoločníci behom troch dní odišli do Haliče, zkadiaľ prišli. — A žid teraz iste urobí tak, ako robil dosiaľ. Pojde do inej ulice bývať a bude klamať pod iným menom ďalej.

Z Benátok. Časopisy oznamujú, že italský kráľ daroval 100.000 lir na znovusriadenie benátskej kampaňily. — So zvonice sv. Štefana, ktorá je v meste najväčšou a najstaršou vežou, padaly v stredu kamene, čo urobilo veľký poplach.

Utopil svoju ženu. Zo Šatoralja-Ujhelyu oznamujú: Ján Andráš, gazda z obce Kenézlő zavliekol svoju ženu ku rieke Bodrog a tu ju hodil do vody. Nešťastná ženská sa utopila. Vraha žandári chytili. Andráš sa tým bráni, že už nemohol vydržať so svojou ženou, lebo bola veľká márnotratica a hrozne pila.

Zriedkavé jagerské šťastie. Dňa 2. augusta Karol Gótsch notár so spišského Tripšu na jurgovskom chotáre jedného ohromného medveďa zastrelil. Medveď bol dva a pol metra dlhý, vyššie jedného metra vysoký a hneď poltretia centa vážil. Ten šťastlivý lovec sa teraz už môže honosiť so svojim jágerstvom, lebo veľmi málo tých jagrov, ktorí by za života svojého aj len videli živého medveďa a ešte menej tých, ktorým by sa podarilo takého zastreliť.

Obetou svojej piety stala sa 21ročná Johanna Fürstová, dorábatelka umelých kvetín a dcéra jednej zá-

možnejšej familie. Deva niesla do Kerepešského cintorína jeden venec. Ponevác nemohla dosiahnuť vrh pomníka, vyškriabala sa naň a tak chcela zavesiť na pomník z kvetov upletený venec. V tom sa ťažký pomník vyvalil a s celou farchou padol na nešťastnú devu. Povážlive ranenú odviezli do nemocnice, kde za veľkých bolestí skonala.

Zakázané jarmaky. V celej spišskej stolici sú teraz pre nákazlivé nemoce jarmaky na rožný statok na neistý čas znovu zakázané. To je bárs veľký úder na úbohých gazdoch.

Gšeft a náboženstvo. E. Ungár, kupec vo V.-Várade, pred rokmi dal sa pokrstiť so ženou i so štvoro deťmi, ponevác mu veľmi zle šiel obchod. Od istého katolíckeho kňaza dostal požičku 4000 zl. bez úrokov, ale Ungárovi ani to nespomohlo, až konečne upadol pod konkurs. Keď mu všetko popredali, presťahoval sa so ženou i s päťoro deťmi do Budapešti a pred niekoľko týždňami znova prestúpil na židovskú vieru i so ženou, ale len so štvoro deťmi, ponevác piate, najstaršie, bolo už 7ročné a tak len s dovolením tútorskej vrchnosti môže meniť náboženstvo, alebo musí čakať, kým sa stane samostatným. Ungár obrátil sa na tútorskú vrchnosť, ale marne, appelloval na administratívny výbor, ale tiež marne. Išiel až pred ministra vnútorných záležitostí, ale aj to bolo marné.

Záhľadné hádzanie kamením. V Pešťbudíne po tieto dni bolo každodenne vidieť vo Francovej ulici pod č. 19. hádzanie kamením, ktoré už ale prestalo. Ak sa hádzanie viac nezopakuje, vo Francovom predmestí bude koniec rozčúlenosti, ktorá úplný týždeň dráždila obyvateľstvo Francovho predmestia. Zaiste viac bola hodná, než akákoľvek prednáška v cirkusi.

Dobročinná zábava. Spiško-staroveská filiálka Uhorského Červeno-Križového Spolku dňa 3. augusta na Šmrdžonke s teatrom a tancom spojenú bobročinnú letnú zábavu držala. Bárs veľké obecenstvo bralo na nej účasť. Čisté príjmy vyššie päť korún obnášajú. Ten spolok zamýšľa v Starej-Vsi nemocnicu (špitál) založiť; čo by zaiste pre celú Maguru veľké dobrodenie bolo.

Zub v nose. Jeden viedeňský lekársky časopis píše o jednej neobyčajnej príhode, ktorá sa bola udala v krajskej nemocnici v Brne. Do nemocnice prišla jedna nádennička a žalovala sa, že ju hrozne hlava bolí. Lekári ju všeliako liečili, ale obrovské bolenie hlavy len neprestávalo. Tu jednému lekárovi napadlo, že nádennička má opuchnutú dolnú pravú časť nosa. Preskúmal pravú dierku nosa a videli, že je tam jakýsi jako hrachi veľký popolava-žltý predmet. Po dlhých pokusoch podarilo sa predmet vytiahnuť a tu vysvitlo, že je to — zub. Zub totiž z horného đasna nerástol dolu, lež hore a preraziac stenu deliacu ústnu dutinu od nosa, rástnul do nosa, až sa tam úplne vyvinul. Nádennička, odkedy jej v nose vyrastený zub vytiahli, cíti sa celkom dobre, bolesti jej prestaly a dobre spáva, čo vraj už od dvadsiatich rokov sa nestalo.

Úžitočnosť ovocných stromov.

Z «Prednášok o ovocinárstve.»

Už to by malo pohnúť roľníka k sadeniu ovocných stromov, ak má povedomie toho, že v pozemku svojom má složený kapitál, ktorý chce i zúžitkovať. Avšak pri siatinách a kopaninách nemože zúžitkovať celý svoj pozemok, ale vysádzaním ovocných stromov dá sa i to zúžitkovať, nakoľko strom bere svoju záživnosť v tej hĺbke zemi, kam ani siatin ani kopanín koreň nesahá, ktorá časť gruntu ležala pre roľníka mŕtvou.

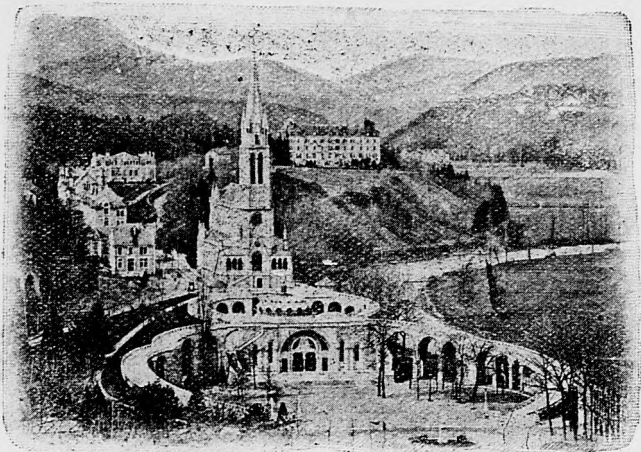
1. Kde-tu i na roli poriedku mohly by byť ovocné stromy; keď aj nie v prostredí roli, aspoň v brázdach. Boly by také stromy večitým znakom, ukazujúcim susedovi jednomu i druhému: len potiaľ a nie ďalej! Nebolo by ani toľkého vymedzovania pri oračkách a obviňovania, že mu sused odorol. S ovocím podelili by sa oba. Známe role vo vinohradoch (v Skalici, Ostrihome a inde), ktoré sú obsadené stromovím a preto dobre darí sa v nich i obilie i ovocie. Keď nie oboje, aspoň jedno alebo druhé. A strom priam je tu na mieste, že hojne obrodí, ponevác prehadzovaním vrchnej vrstvy aj do spodnej ujde sa viac vlhky, povetria, tepla, slnka a kyprí sa.

2. Počas horúceho leta, na pr. pri žatve, ako sa to zide roľníkovi, keď pri ceste, na medzi a či v roli má pod stromom tieň (chladok), kde sa ukryje pred úpalom slnka a ochladí; kde skromný obed alebo olovrant aj lepšie chutí. Ako rád si odpočine pod stromom i sám, i ten jeho dobytok. A či by sa to o senách nevyplácalo koscovi, keby miesto kameňov, o ktoré neraz zavadí a kosu vyštrbí, mal ovocný strom? Ukazoval by on lepšie hranicu a rodil by i ovocie.

3. Kde pri cestách je viacej stromovia, má hospodár osoh i z listia, veď o stelivo je všade bieda. A listie je o mnoho hladšie, nežli ihličnaté stelivo a i hnoj je mastnejší. Ale keby toho listia ani nebolo tak nazbyt, vždy ono má dobrý účinok na zem, lebo zlepšuje pôdu, list daždom pridržaný zhnije a hnojí zem.

4. Ale stromovie aj s iného ohľadu je významné pre zlepšovanie pôdy. Zkúsená vec je, že kde žiadneho stromu nieta, tam palčivosť slnka je o mnoho väčšia. Kde zriedka prší, zem vyprahne, že obilie zhorí, nevidá ani slamy a k tomu zrno ľahké.

(Pokračovanie budúce.)

Jubilárna púť do Lourdu.

Na sviatok svätého Ruženca pod duchovným vedením dôstojných pánov Jozefa *Kompánek*, dekana-farára a Michala *Kada*, farára pohne sa z Budapešte dňa **28-ho septembra** roku 1902. Návrat dňa **15-ho októbra**.

Smer cesty:

Budapešť—Záhreb—Fiume—Sv. Peter—Cormons—Mestre—Majland, (pobyť) Genua—Nizza, (pobyť) v Lourde (4 dni pobyť), Toulouse—Marseille (pobyť), Genua (pobyť), Majland—Mestre—Cormons—Sv. Peter—Fiume—Budapešť.

Prihlásiť sa možno u duchovných vodcov. U týchže je k dostániu i čiastočný program.

Jozef Kompánek,

dekan-farár, majiteľ záslužného pápežského križa «Pro Ecclesia et Pontifice» v Nagy-Sztricze (Trenčianska stolica.)

Michal Kada,

farár, majiteľ pápežského záslužného križa «Benemerenti» Szent-Endre (Peštianska stolica.)

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natoľko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kresťan» prekonal v prospech ľudu.

Aby však blahonosné účinkovanie «Kresťana» čo možno všestranné a mohútne bolo, z toho cieľu je to prepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý poznať a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novin, musí zaostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novin je:

na celý rok **4 koruny**
na pol roka **2 koruny**
na štvrt' roka **1 koruna.**

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala
 Budapest, VIII., József-körút 35.

DOPISY.

Z biskupstva košického.

(Pokračovanie.)

Ale s tým som sa neuspokojil, lež zašiel som hneď prvú nedeľu aj pánu plebanovi a rozpovedal som mu všetko o mojom Jurovi. Pán pleban zakývli hlavou a usmiali sa: Ono to ide vraj fažko, no ale o pár rokov to bude ináč. — Čo to reku bude ináč? — No viete, teraz ešte tá mládež nemohla sa naučiť dobre maďarský; ale terajší školáci už aj v kostole počujú po maďarský spievať, aj vo škole sa všetko len po maďarský učia, aj od vyrostených už žiakov môžu počuť čo to po maďarský, keď iného nie, aspoň niektoré piesne, ktoré mládenci na miesto slovenských už spievajú: nuž tak každý rok viac a viac budú sa priučať a privýkať maďarčine deti školské. A teraz je už aj opakujúca škola maďarská, aj óvodu dostaneme akiste, a tak hľa, ani nebadáme, a vychováme si takých poriadnych Maďarov, ako na to treba. Aj chrám boží bude nám na pomoci. Teraz ešte len na výročité sviatky kážem vám po slovenský aj po maďarský, ale o rok o dva budem už popoludnajšie katechizmusy len po maďarský držať. Pôjde to, uvidíte.

Dal by Pán Boh, odpovedal som ja, a odišiel domov.

Ešte večer toho istého dňa prišli k nám susedoví aj s kmotrom, a sme si sadli na brvná pred domom, a ja porozprával som im to, čo som s mojím Jurom skúsil a jako ma náš pán pleban potešovali. Prišlo ta aj viacej ľudí, a z reči do reči: naraz len to som zbadal, že si začínajú na pána plebana na zle-nedobre. A zvlášte ženy, ktoré stáli opodiľ pri plote a načúvaly, začaly nepekne poznámky robiť: že ako slúžka farská a ešte viac kuchárka im odpovedá vždy len po maďarský, keď zanášajú kury na faru, a že oni sa tam hanbia, keď nerozumejú z toho ani slova.

Na to som chlapom povedal: Dajme tomu pokoj, susedkovia; my sa tomu nerozumieme: Ani nesvedčí sa za chrbtom pána plebana takéto daromnice roztrusovať o nich. Oni sú človek veľmi spravodlivý: Ak chcete, budúcu nedeľu môžeme my chlapi k nim zaísť a svoje žiadosti alebo ponosi predniesť.

Chlapi sa na to rozišli a sa uspokojili.

Na druhú nedeľu pred večerom vybrali sme sa piati k pánu plebanovi. Pán pleban prechádzali sa práve v záhrade pod košatou lipou a modlili sme sa z knižky. Keď sme sa im pozdravili, odpovedali nám, že by sme chvíľku pomeškali, zakiaľ modlitbu dokončia. O malú chvíľku prežehnali sa a zavolali nás k sebe pod tú lipu i posadili nás tam na lavičky.

Na otázku jejich, že po čo sme k nim prišli, rozpovedal som im, že naše ženičky všetky, ale aj mnohí mužskí

poslali nás s tým, že by sme pána plebana poprosili, aby tie ináč pekné maďarské spevy v chráme božom zastavili, bo tomu temer ani jeden nerozumieme. Aj tie kázne maďarské, akokoľvek ich aj pán pleban pozorno a pomaly predkladajú a kde-tu aj slovenský opakujú, sú nám akési nezvyčajné a nepochopiteľné; to sa my cítime pritom tak, ako by sme ani neboli vo vlastnom chráme, ale voľakde ako pútnici v cudzích krajoch. Aj to badáme, že mládež, ktorá učila sa v škole katechizmus po maďarský, nezná z neho temer nič, ba nemá pochopu ani o najhlavnejších článkoch viery. Prosili by sme teda pána plebana, keby ráčili nám len po slovenský kázal katechizmus, tak v škole, ako aj v chráme tiež len po slovenský vykladať, aj naše spevy slovenské nám ponechať.

Zbadali sme, že slová tieto veľmi prekvapily pána plebana. Za chvilu vážne rozmýšľali, potom ale zastavia sa predom mnou a hladiac mi ostro do očí, hovorili mi: Počujte Martin, vy ste človek rozvažitý a úprimný. Povedzte mi, kto vás to tak pobalamútil pre nič, za nič; ja neverím totiž, že tak nábožný ľud, ako ste vy, necítil by si svojho duchovného a protivil by sa jeho poriadkom.

— Jestli mám povedať pravdu, musím sa vyznať, že nás žiaden nebúril proti pánu plebanovi; len to je pravda, že ja sám bol som ten, ktorému sa najprv znepáčilo to učenie detí maďarskému katechizmu, a síce preto, bo som to skúsil u môjho syna reč vlasti maďarskú.

— Prosím za prepáčenie, že osmelujem sa protimlúviť. Je pravda, že vlasť naša je uhorská, ale reči ľudu sú v nej rozličné a preto je aj zákon krajinský taký, že všetci občania majú sa len vo svojej reči materinskej vzdelávať, tým viac ale cvičiť sa v náboženstve. Krajinský zákon teda nevyžaduje zrušiť naše učenie viery v slovenčine alebo spevy slovenské. Ale ani cirkevný zákon nevyžaduje toho. Ba naopak: Kristus Pán zreteľne kázal apoštolom: «idte, učte všetky národy». Aj Duch Svätý keď zostúpil na Apoštolov, naučil ich všetkým rečiam, aby všetkým národom vedeli ohlasovať učenie Kristovo. Aj cirkev svätá preto menuje sa katolíckou, čili všeobecnou, bo ona dla naridenia Kristovho má byť pre každého; preto je ona nie ani maďarskou, ani nemeckou, ani slovenskou cirkvou, lež všeobecnou, pre každých dobrou rímsko-katolíckou cirkvou. Ja som čítal, že takzvaní misiónárski kňazi, keď majú ísť do ďalekých, polodivých krajov vieru katolícku rozširovať, najprv musejú sa za roky a roky učiť tej reči, ktorú patričný národ pohanský mlúvi. Ba že ešte aj pri severnej točni bývajúcim Eskimovcom misiónári katolícki spisali prvé šlabikáre, a vydali tam prvé noviny. A tak všade po celom svete je to tak, že duchovenstvo pestuje a rozširuje osvetu aj spisbu tej reči, ktorú mlúvia národy, medzi ktorými duchovenstvo to účinkuje. Viem, že aj u nás to tak predtým bolo; lebo mám také knižky slovenské, ktoré mladí kňazkovia na pešťanskom semeništi boli* spisali pre ľud. Ako počujem ale, dnes už tak neni.

— Ej, Martinko môj, to sa vy hlboko púšťate do veci. Len neviem, kde ste sa tak zažrali proti tej maďarskej reči?

— No Boh mi je svedkonn, pán pleban, že nič nemám proti reči maďarskej. A keby sme už všetci znali, jakživ bych nepovedal ani slovička na slovenčinu. Ale tu sa jedná o to, že naša obec ak bude dobre mlúviť a rozumieť maďarský, nuž to môže sa stať v najlepšom páde o jedných 80—100 rokov. A za ten čas veľký čo-že bude s nami? Máme čakať nečinne a ostávať bez všetkého vzdelania? Ostaneme-li nevzdelaní, nuž neobstojíme v tomto pokrokovom svete; musíme výnsť na žobrotu a posmech vzdelanejších od nás.

— Ale nechajme to tak. Vy predsa preháňate vo všetkom. Ja poslúchať musím tiež svoju vrchnosť cirkevnú i svetskú, a obe tieto vrchnosti radšej vidia, keď sa pričítate reči vlasti. Ostávam pri svojom, a od toho neodstúpim.

Odišli sme bez výsledku, ale nie znechutení. Máme svojho pastiera duchovného radi, nuž sme sa uspokojili. (Pokračovanie nasleduje.)

Z Turzovky.

Zornička východi,
Turzovka sa budí:
A to preto, že ju
Náš Pánko rád vidí.

Veľactený Pán Redaktor!

Nemajte my za zle, že miesto šindela začínam verše struhať. Na Turzovke postupujeme s kroka na krok, čo robíme, všetko pokrok. Nie je div tedy, že sa človekovi od radosti všetko skladá do verša. V prospech duševného občerstvenia od 6. do 15. júla slávil sme obnovenie vlnajších, tiež asi o takomto čase vybavovaných sv. missii, ktoré nám vydržovali opäť štyria pátri redemptoristi, menovite: p. Tomašek, p. Levčík, p. Pivnička a p. Polepil. Učikovanie horlivých bojovníkov Kristových skončilo sa so skvelým úspechom. K sviatosťam pristúpilo okolo šesťtisíc ľudí obojeho pohlavia. Hlavnú váhu kladli na mládež zvlášte pre nočné túlania (zálety), a na mužov zvlášte pre korhelicu, ktoré dva hriechy bývajú obyčajne hlavnou príčinou mravného a hmotného úpadku kysuckého ľudu. Od páleného odprisahalí mnohí a mnohí na celý život a ohľadom vohľadov páni pátri tiež mnohým sekli žilu. Toto je jeden krok, čo sme spravili tento rok. Zvlášte z ohľadu mravného veľmi značný pokrok.

Druhý nie menej radostný, a zvlášte z ohľadu hmotného, nie menej dôležitý pokrok je otvorenie tunajšej «obecnej urbárskej krčmy». Nie preto, že by sme tu azda nemali krčiem nadostač. Oh Bože chráň! Veď ich tu máme toľko, že od nich (prepytujem krem vašej čestnej hlavy) až smrdelo. Príčina našej veselosti je tá, že je to krčma kresťanská, so spravlivým, čistým, pravdivým vínovým a pivovým nápojom, ktorej cieľom bude ľud navykáť k skromnému a miernemu užívaniu zdravých, prirodzených nápojov, a tak ho odľahovať od tej pálenej čertovej besnice a úbohých v židovských trúnkoch a rukách trnúcich občanov pomáľy vytiahnuť na svetlo Božie. Lebo, bohužiaľ, mnohí sa po židoch na toľko zabili do dlžôb, že teraz ich i štipacími kliešťami fažko odtiaľ vy-

fahovať. No ale s pomocou Božou pôjde to. Od teraz, komu stačí a treba, môže si vo meno Božie pod spôsobom zapíť dobrého, spravodlivého vína alebo piva takého, ako ho Boh stvoril a čo je hlavná vec: tak lacného, akého nikde inde. Pred tým akúkoľvek kapusnicu, nakysnutú pod židovským šamerlíkom museli sme platiť po 50 kr. liter, teraz v našej krčme za 40 kr. dostaneme znamenitého, na korení zrodeného čistého vína. Židovskí krčmári, pravda, aby ľudia neukazovali ich šenkam päty, svoje v pivnici uliahnuté pomyje spustili tiež na 40 kr., ale tým veru našej krčme neškodili. Aj Turzovania už vedia, čo je naturálne víno a čo je pančovina, a bárs sa u nás rodia len trnky, predsa už vieme rozoznať pravdivé víno od bryje. Keby sa však medzi našimi hlavičiarimi a potočiarimi predsa našli takí nesbehli, ktorí by sa dobrému vínu rozumeli toľko, ako hus pivu a hľadeli by práve len na ceny, nuž naša krčma spustí na 36—31 kr. liter a vtedy nám páni židáci nebudú môcť robiť konkurencie, ak sa len nechcú rozdrapiť od jedu. Podobne sa má vec aj s pivom. Tešínske pivo predávali pred tým židia po 10 kr. krígel, čili pol litra, mi to isté dávame po 9 kr. Rozkohútení merkantilisti, aby ľud zaviedli, začali vymerávať lacnejšie ale horšie bytčanské pivo po 8 kr. No náš páno, ako dobrá duša celého pohybu i tu im pretre ovisnuté fúzy a postará sa nám, aby sme mohli dobré tešínske pivo predávať po 8 alebo aj 7 kr. Jak by sa ale i vtedy našli takí mechom obúsení, ktorí by zabudli na heslo «svoj k svojmu» a radšie by sa dali viesť za krivým nosom po cestách krivých, nuž aj my budeme vymerávať planšie pivo od tešínskeho, len-že pravda ešte lacnejšie, ako kazári. No taký sa sotva najde medzi nami, lebo ten by ozaj nezaslúžil božského požehnanie. Naopak, keď niečo potrebujeme, všetci sa s radosťou a oduševnením prifahujeme ku svojemu. Ľudia kresťanskú krčmu nevolajú ináč, ako «naša krčma», trúnky: «naše víno, naše pivo». Ľud sa vymáha z otroctva židovského, oči sa nám otvárajú kresťanské, povedomie sa utešene dvíha. Príde čas — Bože daj — že náš ľud, ktorý bol kedysi pánom našich krajov, zas bude pánom svojiny. Židia od zlosti, že je už koniec ich rajú, zatínajú päsťami, škripajú zubami, kosia krivými nohami a verejne «aj-vaj-kajú, že musia vraj vyvandrovať? Nuž šťastlivý furt!

S prázdny mešcom bez tak ani jeden nepôjde od nás. Jak chcú, ešte ich aj s bandou vypravíme za chotár. Ba naše staré im upečú na cestu kde po osuchu, kde po polešniku a každý dostane k tomu ešte i gefatku syra s maslom. Len teraz banujeme, že ešte nevystavili tu dávno čez Turzovsku vymeranú železnicu, aspoň by ľahšie a rýchlejšie mohli priviesť tento svoj múdry úmysel. Jak by ale niektorí azda tu chceli ostať na semeno, dáme im dobrú radu, ktorá aj nás stála veľké groše. Na nás nech nemajú fažkého srdca. My si robíme to, čo nám je prospešné a s nimi máme svätý pokoj. Keď sa im neľúbi, nech aj oni robia tak ako my: nech tiež obchádzajú našu krčmu, nech žid kupuje len od žida, nech pijú len svoje trúnky, my nebudeme mať proti tomu ani

slova, a nepojdeme na ponos ani k slúžnemu, ani k Poprovi, lež len «svoj k svojmu».

Rozumie sa, že najhoršie je na nášho horlivého a nám s telom i dušou oddaného p. farára, o ktorom sa teraz po celom vidieku len s pochválou, úctou a oduševnením vypráva, nerátajúc sem hrozné štvanie a kliatby židov, ktoré mu však nie menej slúžia k ču a chvále, ba najlepšie hľásajú blahodarné účinkovanie jeho. On nás občerstvil dvakrát duševne sv. missiami, jemu môžeme ďakovať za našu kresťanskú krčmu, on vymáha zadlžený ľud z pút židovských, on nám založil k vzdelávaniu sa katolícky kruh, ktorý síce ešte otvorený neni, lebo nemáme preň primeraných veľkých miestností, ale Turzovania budú vedieť svoju povinnosť a nájdú spôsob, aby sa náš dávno želaný kruh čímprv zahájil v dostatočných miestnosťach. Nech nášmu vrele milovanému vodcovi dá Pán Boh zdravie, hojne Božské požehnanie a vytrvanlivosti, aby čímškôr videl hojne ovocie svojho namáhania.

Šindelár.

Prosba.

Prestavanie a zariadenie dvoch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojích chudobných veriacich. Dobre vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitatelia veľacteného katolíckeho obecenstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolíckeho školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolíckeho obecenstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavovaní a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto najhlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolíckeho obecenstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto šľachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou prijímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného. *Ján Boll, farár.*

Odkazy redakcie.

Vždycky L'udák. Váš článok o tých kopovoch sme bez zmeny uverejnili. Je dobrý a my budeme povďační Vám, keď nás aj naďalej počtíte Vašími vzácnymi príspevkami.

K. Ako sme Vám aj kedysi boli písali, tak opakujeme o básňach Vašich to isté. Za teraz poslanú srdečne ďakujeme. Patričné číslo pošleme.

Liberálom protivník zpod R. Dopis dľa možnosti uverejnime budúce. Administrácia opravý Vám adresu.

Ján Vdovka. Sme teraz pred cestou. Ztadiaľ napíšeme Vám list. Odporúčame pozornosti vašej židovských krčmárov na tom novom mieste. Naznačte nám zkadiaľ prišiel ktorý, koľko tisícov už nazdieral? Veľmi vás o to prosíme.

L. H. v. K. My sme mysleli len na študujúcu mládež. Lebo naučiť sa mluvnicu slovenskú, a rozumieť remeslu dobre písania, k tomu je potrebné, aby patričný už dobre vzdelaný bol v skončených školách.

Javorský. Vďaka! Je to článok veľmi na čase. Upotrebíme ho do budúceho čísla.

Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdú opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bélabánya, Hont m.) Cena 4 korún s poštou 45 halierov, 50 výt. 18 kor., 100 výt. 350 hal.

Dieľna Sväto-Antonských kosí pána Jozefa Sohr oznamuje, že není dlho čo príde čas na objednávanie kosí, a preto aj tak zariadil svoju fabriku, aby každé dôjdené objednávky boli hneď v ten deň odoslané aj tým objednavateľom, ktorí sú v inostranných čiastkach krajiny, že by kosy žiadané v roľníctve mohli mať už medzi 3—4 dňami.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Krestana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

«**Listy Svätého Antona**». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník II. číslo 3. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. *Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešt, VIII., Szentkirályi u. 28/a.*

Novinky tieto zaoberajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boli rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecnstvo veľmi prajne. Vychvaľujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. *Juraj Császka* verejne v pastierskom liste svojom odporúčal naše «Listy Svätého Antona».

Sborník musealnej slovenskej spoločnosti. Rediguje A. Sokolík, tajomník. Ročník VII. Sväzok I. Turčianský Sv.-Martin 1902.

Casopis musealnej slovenskej spoločnosti Redi-

guje A. Sokolík, tajomník. Ročník V. Číslo 3. Turčianský Sv.-Martin 1902. — O «Musealnej Slovenskej Spoločnosti» nám treba vedieť, že je to spoločnosť vedecká, kde sa všetky starožitnosti a pamätnosti slovenské zachovávajú. Členom tejto spoločnosti stane sa ten, kto ročíte 4 koruny platí sa zaviazne.

Sláva božskému srdcu. Katolícka modlitebná knižka pre ctiteľov najsv. srdca Ježišovho. Sostavil Andrej Kubina kňaz z druž. Ježišovho. Vydal Spolok Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 1 kor. 20 hal.; viaz. vyt. v plátne 1 kor. 80 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 40 hal., a v chagr. so zlatorezom a spin-kov 2 kor. 80 hal.

Jadro nábožných výlevov. Kniha modlitebná pre každého katolíckeho kresťana s katolíckym spevníkom. Spísal Andrej Radlinský. Nákladom Spolku Sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Cena neviaz. vyt. 1 kor. 49 hal., viaz. v koži s mramorezom 2 kor. 40 hal., v koži so zlatorezom 2 kor. 60 hal., a chagr. so zlatorezom a spin-kov 3 kor. 20 halierov.

Katolícky ľudový katechismus. Spísal Fr. Špirago. Preložil Štefan Mišik. Vydal Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Druhý diel: Učenie o mravoch. Tlačou Jozefa Teslika v Skalici. Cena 3 kor.

Dedinský hasič od Zaoska. Poučozábavná rozprávka s obrazom. Cena 20 hal. Kto objedná naraz 20 kusov, dostane ich za polovičnú cenu. Kto si knižočku už objednal, peniaze poslal, knižočku ale nedostal, nech to odpíše terajšiemu majiteľovi: «Rózsa Kálmán a manž. Budapešt, VIII., Szentkirályi-u. — a dostane na miesto objednanej a vyplatenej už knižky dve.

Obzor. Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIV. číslo 6. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj *Babka* v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnic).

Aj «*Vybrané Spisy Humoristické Zaoska*» dostať u Kolomana Rózsua (Budapešt, VIII., Szentkirályi-u.) asie za 1 korunu. To sú všetko veľmi veselé, ale aj veľmi poučné spisy. Dýcha z nich samá mravnosť a nábožnosť. Kto chce mať skvostne viazanú knižku túto, nech pošle 2 kor. ale čím skorej.

Mravná čítanka pre náš ľud. Vydáva: Spolok sv. Adalberta (Vojtecha) v Trnave. Sošit XIII. Hospodárska nauka. Napisal A. Bažik. Sošit I. Druhé vydanie. Cena 60 hal.

Časy naše sú už predsa na toľko pokročilé, že aj roľníci budú museť nie len dľa starých zvykov obrábať si polia svoje, lež použiť všetko to, čo novšia doba k rozumnejšiemu hospodáreniu nám poskytuje. Kto nechceš zaostať, obstaraj si knižočku túto, z nej sa mnohému poučíš.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 kor. 60 hal.

Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženostou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskaví nás svojími milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášeho kostolíka jeden Organ dať postavíť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nížudajú adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1902. 23-ho júla. V mene cirkevníkov *Pavel Pavlovský*, učiteľ.

Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 kgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

Pšenica: Potisská 8·90—9·50 kor., peštianska 8·85 9·35 kor., z Báčky 8·85 kor., banátská 8·75—9·20.

Jačmeň: na krm 6·15—6·15 korún, do pálenie 6·15 kor., na várku 6·15 kor.

Kukurica: 5·10—5·20 kor.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	15·40	15·10	14·80	14·70	14·00	13·60
	6	7	7 ¹ / ₂	8		
	13·20	12·60	11·—	6·—		

Kupujme žiacke Lósy.

Pod ochranou jeho Jasnosti arcikniežaťa Augusta Jozefa a pána arcibiskupa Kološa Vassaryho jestvujúci ústav

Maria Kongregáció

pre chudobných žiakov — usporiada — veľkú hru lósov. Hra lósov 31. októbra 1901. pod 85.126 numerom skrze uhor. král. financ. ministérium dovolená bola.

T'ah 1. októbra 1902.

Cena jedného lósu jedna koruna.

Hlavná výhra v cene **10.000** korún. Spolu **1135** výhier.

Lósy sú k dostaniu v kancelárii žiackych lósov. Budapest, II., Alkotmány-uteza 2., pri väčších objednávkach vyše 15 kusov rozosiela franko.

Otruby. po 50 kil.: drobné 4·60 korún, hrubé 4·70 korún.

Strova: *Fazuľa* veľká biela a okruhlá po 7·15—7·75 brnava 7·50—7·75, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cúdená 10·50——. **Hrach:** 09·00—11·20, lúpaný 20·—·—. **Šušovica** koršia 08·—·—, lepšia 15·00—16·—·—. **Mak:** 26·50—28·50, všetko po 50 klg.

Semená: Červená datelina nová —·—·—·—. Lucerna 43·—·—38·—·—, všetko 50 klg.

Raž: 6·75—7·— kor.

Sviňská masť 50·00—50·50, Slanina ³/₁₀₀ 48·—⁴/₁₀₀ 48·75—·—, udená dobrá slanina 48·50—·— po 50 klg.

Najnovší holiaci stroj

s ktorým sa každý mužský chytro s najväčšou ľahkosťou bez toho žeby sa porezať mohol, sám holiť môže.

Ceny sú: Pretahujúci remeň, miedelnička a pemzel 8 korún 75 hal.

Holiaci apparát podľa najnovšieho vynálezu s ktorým sa bez všetkej zbehlosti holiť možno je spolu i hore pomenované veci komplet 10 korún, v neprajnom páde ale peniaze sa spätky pošfú.

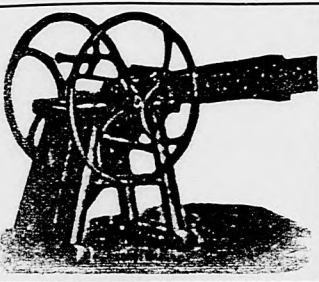

Lindenberg Samu, Budapest, Hermina-út 21/a.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firm nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s oceťovými guľicovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu

ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dľa najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre.** **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery.** **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy,** brány. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Železné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje

v Bytči (Nagy-Bittse).

Dávam do predajú mlyn na dva kamene Zložený. Ku mlynu patria dve izby, maštal, drevárem, ovocná záhrada a jedna veľká lúka; mlyn stojí blízko dediny dobre zachovaly.

Kto by sa o túto kupu zaujal, nech sa obráti na nižšie udaného, ktorí podá bližšie správy písobne alebo ústne.

Anton Palkovič, mlynár.

Tót-Gurab, op. Bazin (presporšská stol.)

Prijmem

do svojej stolárskej dielne dvoch 14—15-ročných chlapcov

za učnov.

Bližšie správy podá nižšie udaný.

Jozef Antal,

stolársky majster

v Piešťanoch (Pöstyén) nitrián. stol.

Dávam do predaju dva domy,

jeden novovystavený pod škriblov a druhý pod šindolom na jednom mieste. Pri dome je pekná záhrada vo veľk. 800 □ siah. Cena 3800 zl. 6400 korún.

Kto by sa o ten kup zaujal, nech sa obráti na nižšie udaného, ktorý podá bližšie zprávy.

Vincent Kalab

v Piešťanoch (Pöstyén, nitran. stol.)

Sväto-Štefanská ul. č. 16.

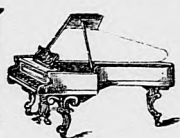
Do svojho obchodu s miešaným tovarom prijmem hneď učna (učenka) asi 13—14-ročného, ktorý zná aj maďarskú jak možno i nemeckú reč s dobrého domu

Karol Merešš, kupec

v Námestove (Oravská stolica).

Pozor!

Prv nežli by ste Klavír, Harmonium alebo Piano chceli kúpiť, pýtajte sa najprv u nás, kde dostanete najlepšie a najlacnejšie Klavíre, Harmonie a Pianá jako cudzozemské, tak aj zdejšie a najvýbornejšie výrobky, sú nové a už aj prehratie. Žiadajte si od nás cenník. sssssssssssssssssss

Artúr Weinberger

Göding, Ring-Gasse (Morava).

Tvoje svine budú tučné, hrubé a masné, ich mäso bude chutné, jestli svinský popravujúci prach od Doktora Trnkóczyho do krmu dávať budeš. Od upotrebenia jedného paklika takéhoto prachu už veľkú premenu možno zbadať, cena jedného paklika s úpravou potrebovania 50 hal., 5 paklíkov 2 koruni, k dostaniu je v každom kupectve, keď nie, tak po pošte v lekarni Trnkóczyho v Lajbachu, Krain, u tohto posledného sú k dostaniu: Doktora Trnkóczyho vyznačené žalúdkové-kvapky, (tieto sú také, jako Maria-Ceľské kvapky, Balsam, Žaludkový liker, kapusné víno atď., (1 fl. 40 hal.), 6 fl. 2 koruni, pilulky, k prehnaniu a k čisteniu žalúdka 1 škat. 42 hal., 6 škat. 2 kor. 10 hal. Kašľanie, plúca a prsia čistenia 1 fl. 56 hal., 6 fl. 5 kor. Lámka, pichanie kostí alebo krče 1 fl. 1 kor., 6 fl. 4 kor. 50 hal., Otlakový flajster 1 fl. 80 hal., 6 fl. 3 kor. 50 hal.; Čistujúce a poľahčujúce the (čaj) 1 pak. 1 kor., 5 pak. 4 kor.

Denné poďakujúce prípisí, aj od doktorov chvalia tento liek.

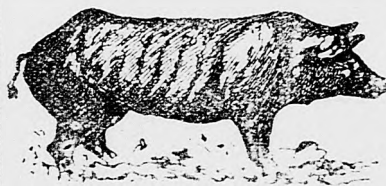
Ku meraniu pozemkov — commassatii — odporúčame p. Leopolda Borossy-ho, merníka v Frieviázi (stol. nitrianska.) *

Ako som už viaceráz počul, usilujú sa moji «dobry priatelia» také chýry rozširovať, že už menšie meračky a práce nepodujímam pre rozličné príčiny, menovite však preto, že som «veľkými prácami» zaujatý. Tieto chýry jednoducho za hlúpe nepravdy vyhlasujem.

S úctou

Lipót Borošši v Prievidzi.

Pozornosti našich hospodárov

čo najvrelšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznalý liek

proti dúlu sviň,

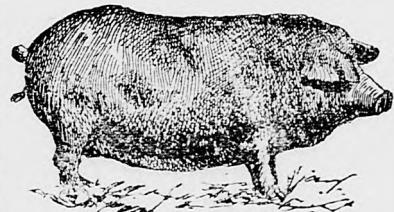
ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou slohou nielen od rozličných chorob zachráni ošipané, ale aj vykrmeniu týchto v najväčšej miere pripomaha; o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

koruna 1.—

jednokilového väčšieho

koruna 1.80

19 kilového balíka franco posielá

Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch, križov a iných kostí znamenite účinkujúci

Balsam proti lámke ktorý už premmným prinavrátil úplne zdravie, — o čom pôvodné dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. is návodom je kor. 1.40. Jednej väčšej pôvodnej skl. kor. 2.40